

شو چله در کرمانشاه

شب یلدا (یا شب چله) یکی از باستانی‌ترین جشن‌های ایرانیان است. تمام ایرانی‌ها در سراسر جهان هر ساله این مراسم را با دوستان و خانواده خود در تاریخ ۲۱ دسامبر (۳۰ آذر) جشن می‌گیرند.

ایرانیان باستان در زمان ساسانیان به خدای خورشید (میترا) باور داشته و معتقد بودند میترا در روز بلندترین شب سال یعنی یلدا متولد شده و به این دلیل این شب را گرمی می‌داشتند. همچنین بر این باور بودند که افزایش طول روز باعث رشد بیشتر محصولات کشاورزی آنها می‌شود؛ شب یلدا از این جهت نیز مورد احترام قرار می‌گرفت.

در سال‌های اخیر جشن یلدا به پدیده‌ای اجتماعی تبدیل شده که افراد در کنار خانواده و دوستان خویش آن را برگزار می‌کنند. دورهمی خانواده‌ها، بازدید بزرگان فامیل، خوردن و نوشیدن انواع خوراکی‌ها (مثل: انار، هندوانه، سیب سرخ، لیمو زرد، لبو، میوه‌های تازه، آجیل، شیرینی‌ها، غذاها و نوشیدنی‌های محلی)، قصه‌گویی افراد مسن‌تر، شعر خوانی (به خصوص اشعار دیوان حافظ و شاهنامه فردوسی) از جمله رسوم مشترک بیشتر شهرهای ایران است.

شب یلدا در زبان مردم کرمانشاه با عنوان «شو چله» معروف بوده و به معنی شب‌های سرد سال است که از اول دی ماه آغاز می‌شود. کرمانشاهی‌ها که غالباً کورد زبان هستند علاوه بر سنت‌های مردم شهرهای دیگر، آداب خاص خود را نیز دارند. برای مثال، اگر بانویی در شب یلدا باردار باشد تو سبب همسایگان خود هدایای خوراکی دریافت می‌کند؛ همچنین بانویی که از بقیه مسن‌تر است قرائت قرآن را انجام می‌دهد و بقیه افراد وی را همراهی می‌کنند. رقص کوردی که در آن افراد دست در دست هم پایکوبی می‌کنند از جمله آدابی است که کرمانشاهی‌ها فراموش نمی‌کنند. از خوراکی‌هایی که مردم این شهر در شب یلدا سرو می‌کنند می‌توان به کباب چنجه،

خورش خلال، دنده کباب و شیرینی‌های سنتی مثل کاک، نان برنجی، نان خرمايي، راحت الحلقوم، آجيل مشكل گشا و شیرینی مخصوص مادر بزرگ‌ها یعنی نان پنجره ای اشاره کرد. شعر خوانی در شب یلدا به فال حافظ منتهی نشده و حکایت حسین کرد شبستری و رستم سهراب نیز نقل می شود.

شب یلدا در سال‌های دورتر رنگ و بوی دیگری در کرمانشاه داشته؛ به طوری که طبق گفته بزرگ‌ترها، در قدیم تنوع خوراکی‌ها به اندازه امروز نبوده و مردم به مراتب ساده‌تر یلدا را جشن می‌گرفتند؛ این شب تنها بهانه‌ای برای دورهمی‌های دوستانه و خانوادگی بوده؛ کوچک‌ترها به رسم احترام به دیدن بزرگ‌ترها می‌رفتند و همگی دور یک کرسی جمع می‌شدند؛ ضمن صحبت کردن و دید و بازدید، اقلام خوراکی مثل انار، مویز، کشمش، تخمه کدو، برگه زرد آلو و انجیر سیرو می‌کردند. در آن زمان در فصول سردسال، هندوانه در بازار وجود نداشته و برخی از مردم برای حفظ این میوه و استفاده از آن در شب یلدا، هندوانه را زیرکاه نگهداری می‌کردند. در آن زمان بسیاری از میوه‌ها چهار فصل نبوده و برای اغلب خانواده‌ها در دسترس نبوده است برای نمونه تنها خانواده‌هایی که از تمکن مالی برخوردار بودند، تخمه و آجيل استفاده می‌کردند. البته تهیه خوراکی‌های شب یلدا تنها برعهده میزبان نبوده و میهمانان هم خوراکی‌هایی که در دسترس داشتند را همراه خود می‌آوردند. در گذشته شب یلدا شبی به یادماندنی برای کودکان نیز بوده چرا که با انجام بازی‌های محلی مانند پالان، هفت سنگ، زوو اوقات خوشی را در کنار همسن و سال‌های خود سپری می‌کردند.

در تنظیم این مقاله از منابع زیر استفاده شده است:

tasnimnews.com
eavartravel.com
hamshahrionline.ir

واژگان کلیدی: شب یلدا در کرمانشاه، شوچله، آداب و رسوم کرمانشاهی‌ها، بازی‌های کودکان در شب یلدا، ایران.

نویسنده: امیر محمد مرادی